

Lakialoite LA 16/2020 vp

Ritva Elomaa ps ym.

Lakialoite laiksi rikoslain 17 luvun muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa ehdotetaan muutettavaksi rikoslakia siten, että lakiin lisättäisiin rikossäännös eläintenpitokiellon rikkomisesta. Rangaistusasteikko määräaikaisen tai pysyvän eläintenpitokiellon rikkomisesta olisi sakkoa tai vankeutta enintään kuusi kuukautta. Aloitteen mukaan rikoslakia muutettaisiin niin, että eläintenpitokieltoa voitaisiin valvoa nykyistä tehokkaammin. Tällä edistettäisiin rikosvastuuseen saattamista rikoslain 17 luvun 14, 14 a ja 15 §:ssä säädetystä eläinsuojelurikoksista, eläinsuojelulain 54 §:n 1 momentissa säädetystä eläinsuojelurikkomuksesta ja eläinten kuljetuksesta annetun lain 39 §:ssä säädetystä eläinkuljetusrikkomuksesta.

PERUSTELUT

Perustuslakivaliokunta (PeVM 25/1994 vp, PeVL 23/1997 vp) on asettanut rikosoikeuden käytölle yleisiä rajoitusedellytyksiä. Lakivaliokunta (LaVL 9/2004 vp, LaVM 8/2004 vp, LaVM 15/2005 vp, LaVM 2/2006 vp) on puolestaan korostanut, että rikoslainsäädännölle tulee olla hyväksyttävä peruste, painava yhteiskunnallinen tarve, sen tulee ottaa huomioon jo olemassa oleva sääntely ja vaihtoehtoiset keinot. Lisäksi kriminalisoinnin tulee olla ennalta ehkäisevä sekä lailisuusperiaatteesta johtuen riittävän täsmällinen ja tarkkarajainen.

Rikoslain kokonaisuudistuksen yhteydessä on myös yleisten kriminalisointiperiaatteiden mukaisesti katsottu, että rikosoikeutta tulee käyttää vain tärkeiksi katsottavien intressien suojaamiseksi. Rikoslaki on aina viimeinen keino (ultima ratio) verrattuna muihin yhteiskunnallisiin keinoihin. Rangaistavaksi säätämistä saavutettavien etujen tulee myös aina olla haittoja suuremmat. Eläintenpitokiellon rikkomisen rikossäännöksen tarvetta tulee siten tarkastella näiden yleisten rikosoikeudelliselle sääntelylle asetettavien vaatimusten valossa.

Nykyisissä säännöksissä ei riittävässä määrin tule huomioon otetuksi se, että viranomaiset eivät pysty valvomaan eläintenpitokieltojen toteutumista. Valvontaa pidetään tärkeänä eläinsuojelun toimivuuden ja sille asetettujen tavoitteiden toteutumisen kannalta. Vuonna 2011 voimaan tulleen lakimuutoksen yhteydessä eläintenpitokieltoa koskevaa sääntelyä tiukennettiin ja myös eläintenpitokielto rekisteri otettiin käyttöön. Eläintenpitokiellon noudattamisen valvontaa on nimenomaan tarkoitettu tehostettavan rekisterin avulla. Kiellon valvonta on merkityksellistä myös rikosoikeudellisen järjestelmän uskottavuuden kannalta.

Lakialoite LA 16/2020 vp

Kiellon noudattamista ei lain mukaan saa valvoa kotirauhan piirissä, koska sen rikkomisesta seuraava maksimirangaistus on vain sakkoa (eläinsuojelulain 54 §:n 2 momentti, rikoslain 24 luvun 11 §, pakkokeinolain 8 luvun 2 §). Tämä poikkeaa muista vastaavista rikosoikeudellisista turvaamistoimista. Esimerkiksi liiketoimintakiellon rikkomisesta tuomittava rangaistus on sakko tai enintään kaksi vuotta vankeutta (rikoslain 16 luvun 11 §). Eläintenpitokiellon rikkomisesta voidaan kuitenkin tuomita myös menettämisseuraamus, eli eläintenpitokiellon rikkomisen kohteena olevat eläimet on rikoslain 17 luvun 23 §:n 1 momentin mukaan tuomittava valtiolle menetetyiksi.

Tutkimuksen mukaan eläintenpitokieltorekisterin yhteydessä valvontaan liittyy monia epäkohtia ja valvonta vaatisi pikaisesti oman sääntelyn (Tarja Koskela: Eläintenpitokieltorekisteri valvonnan välineenä — toteutuuko eläintenpitokieltorekisterilain tarkoitus ja tavoitteet? Edilex 2015/40). Eläintenpitokieltoon liitettyllä rangaistusuhalla voi sen sijaan olla ennalta ehkäisevää vaikutusta eläintenpitokiellon rikkomiseen. Rangaistusuhalla säätämällä on myös ennalta ehkäisevää vaikutusta eläinsuojelurikosten tekemiseen. Nykyinen keinovalikoima ei ole riittävän tehokasta eläintensuojelun toteutumisen kannalta. Aloitteessa ehdotetaan näistä syistä, että rikoslain 17 lukuun lisätään uusi rangaistussäännös, eläintenpitokiellon rikkomista koskeva uusi 23 c §.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

rikoslain 17 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään rikoslain (39/1889) 17 lukuun uusi 23 c § seuraavasti:

17 luku

Rikoksista yleistä järjestystä vastaan

23 c §

Eläintenpitokiellon rikkominen

Joka rikkoo määräaikaisen tai pysyvän eläintenpitokiellon, on tuomittava *eläintenpitokiellon rikkomisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakialoite LA 16/2020 vp

Helsingissä 8.5.2020

Ritva Elomaa ps
Leena Meri ps
Sari Sarkomaa kok
Ville Tavio ps
Hanna Holopainen vihr
Emma Kari vihr
Mai Kivelä vas
Mari Rantanen ps
Hanna-Leena Mattila kesk
Olli Immonen ps
Ville Vähämäki ps
Pia Lohikoski vas
Matti Semi vas
Veikko Vallin ps
Sheikki Laakso ps
Sanna Antikainen ps
Ano Turtiainen ps
Sofia Virta vihr
Riikka Purra ps
Kaisa Juuso ps
Satu Hassi vihr
Sebastian Tynkkynen ps